

Stanje zdravja v naši občini

Spodaj podpisana zdravnikova sva bila povabljena, da predstaviva stanje zdravja v naši občini. Kot prvo bi rada poudarila, da je predstavitev zdravja v naši občini zelo široka in kompleksna tema, o kateri bi se lahko pogovarjali v nedogled in v tako kratkem času, kot je bil na voljo, je popolna predstavitev nemogoča. Tako sva se osredotočila na temo, ki je v okolju, v katerem živimo, najbolj problematična in aktualna. Prav tako izrecno poudarjava, da omenjeni prispevek izraža najina mnenja in stališča, do katerih sva kot upravičena kot človeka in kot zdravnikova. Za večje statistične obdelave podatkov in podrobnejši pregled študij in raziskav bi potrebovala več časa. Za nekatere tudi leta, nekatere odgovore na vprašanja v sedanjosti pa bodo dale šele prihodnje generacije. Nisva pa strokovnjaka s področja fizike ter tehnologije kurjenja odpadkov, ter tudi ne s področja medicine dela. Najin pogled odraža stanje v najin角度 ambulantah družinske medicine in je z vidika večletnega vsakodnevnega dela z bolniki in njihovimi družinami.

V Kanalu delava v splošnih ambulantah od leta 2007 oziroma 2013. Po svojih najboljših močeh sva se in se še trudiva pozitivno vplivati ter izboljšati zdravje prebivalstva v občini.

Zdravniki se vsakodnevno spopadamo z najbolj različnimi zdravstvenimi in drugimi težavami, od enostavno rešljivih do zelo težkih in nerešljivih situacij. Kot strokovnjaki na področju zdravja, ki zajema tako kurativo kot preventivo, imamo odgovornosti, ki presegajo naše vsakodnevno delo in imajo širši družbeni pomen.

Po definiciji WHO je zdravje stanje popolnega telesnega, duševnega in socialnega blagostanja, ne le odsotnost bolezni ali nemoči. Veliko raziskav o zdravju našega prebivalstva in glede okoljevarstvenih težav je že bilo narejenih. Večkrat so bila organizirana predavanja in okrogle mize, vključeni so bili strokovnjaki iz različnih področjih znanosti. Vse kaže na veliko obremenjenost (v zdravstvenem smislu) našega prebivalstva z azbestno preteklostjo, ki še ni niti blizu pričakovanega vrhunca obolevnosti.

Sploh ni več dvoma o tem, da živimo v okolju, ki zaradi posegov človeka v naravo negativno vpliva na naše zdravje in splošno počutje. V zraku in zemlji so prisotne

snovi, ki imajo kancerogen (rakav), mutagen (mutacije genetskega zapisa) in teratogen (škodljivost za še nerojen plod) učinek. S tem se zdravstveni delavci srečujemo vsak dan, čutimo to breme in globoko sočustvujemo z našimi pacienti, ki jim velikokrat ni več moč pomagati. To so naši sosedje, naši prijatelji, starejši in mlajši, ki živijo v upravičenem in objektivnem strahu pred boleznijo.

Za nas, zdravstvene delavce, naši krajani niso številke v različnih statističnih raziskavah, katerih številke se da prilagoditi in zmanipulirati z različnimi prijemi in parametri, ki jih ali pa jih ne zajamemo. Vsak posameznik ima ime in priimek, vsako življenje je pomembno in vredno spoštovanja.

Pa vendarle še nekaj statistike, če že brez nje ne gre. Spodaj je priložena slika tabele priznanih azbestnih bolezni med letoma 1998-2013/2016, primerjalno med delavci Salonita in preostalimi prebivalci Slovenije, kjer se lepo vidi veliko višja zboleznost med našimi pacienti.

Bolezni	# Salonit	# SI	Razlike
Brez bolezni	553	715	162
Azbestoza	404	448/559	44
Plevralni plaki	1070	1189/1866	119
Mezoteliom	93	127/189	34
Pljučni rak	49	52/74	2
Rak GIT	10	10	/
Rak grla	1	2	1
Ostali raki	30	30	/
Mezoteliom & Pljučni rak	1	2	1
Rak GIT & Rak maternice	1	1	/
Vse	2212	2586	374

Slika 1, Vir: Interdisciplinarna komisija za poklicne bolezni zaradi izpostavljenosti azbestu

In ravno zaradi teh obremenjujočih vplivov azbesta na zdravje, predvsem pa na dihalni sistem človeka, je po najinem mnenju (poleg tega, da je seveda zdravju škodljivo) ponovna obremenitev v potencialno škodljivih količinah s strani drugih povzročiteljev najmanj neetična in nemoralna, če že ne nehumana.

Kot legitimno izbrani predstavniki krajanov morate biti seznanjeni z učinkom izpuščanja škodljivih stvari v ozračje. Sežigalnice sproščajo v zrak ogromno zdravju škodljivih snovi, med drugim dioksine, benzen, delce PM10, svinec, ogljikov monoksid, dušikov dioksid, žveplov dioksid, ozon, živo srebro, aceton in tudi številne druge, ki imajo dokazan škodljiv učinek na zdravje. Kot prilogo dodajava povzetke raziskav, ki so dokazale škodljive učinke posameznih sproščajočih se snovi v dovolj velikih količinah na zdravje. To so dejstva.

Čeprav obstajajo določene meje za posamezne delce in snovi v zraku, do katerih naj bi bile varne, je treba poudariti dve stvari. Prva je ta, da ne moremo biti zares stoddostno prepričani, do katere meje so stvari varne in nad katero nevarne, saj stoddostna preprosto ni nobena stvar. Različne države imajo že za koncentracijo prašnih delcev v zraku različne normative. Dejstvo pa je, da imajo dokazan škodljiv učinek na zdravje v določeni količini. Druga stvar je, da niso bile delane študije in raziskave o kumulativnem učinkovanju sproščajočih se stvari z azbestom, ki je že prisoten v področju. Seveda ne moremo stoddostno trditi, da se bodo čez leta pokazale posledice na zdravju, vendar vam tudi nihče ne more z gotovostjo zatrditi, da posledic ne bo. Če pa bodo, bo tako kot v primeru azbesta, žal že prepozno...

Skupaj z vami želimo narediti vse kar je v naši moči, da bi zagotovili zdravo okolje za občane, posebej za generacije, ki šele prihajajo.

Za nazaj dogodkov in odločitev ne moremo spreminjati. Potrebno pa se je učiti na napakah preteklosti in jih ne ponavljati v sedanjosti in prihodnosti. Prihodnosti vaših otrok, vnukov, pravnukov... "Historia magistra vitae est" (zgodovina je učiteljica življenja), je znan latinski pregovor. Dokažimo vsi, da smo se iz preteklosti nekaj naučili in sprejmimo modrejše odločitve za našo prihodnost.

Kanal, 23. 3. 2017

Matjaž Divjak, dr. med.

Dragana Pajčin Sarjanović, dr. med.